

15.-16. oktober 2009

Mange faglege utfordringar i åra som kjem

Uansett kva som vert dei endelege måla for fornybarsatsinga i Noreg, vert det utfordringar for NVE i åra som kjem. Krava til NVE som energifagleg myndigheit vil auke. Det vil verte behov for meir data, fleire analysar og betre utgreiingar på alle område som grunnlag for politiske vedtak.

Det vil også vere nødvendig å setje ulike energifaglege verke-middel i samanheng og betre den sam-ordna planlegginga.

Dermed må vi også styrke samarbeidet mellom dei ulike statlege organa som har eit ansvar innanfor energi-området.

Auka utbygging av fornybar energi vil krevje omfattande utbygging og forsterking av nettet på alle nettnivå. Det vil sette større krav til samordna myndigheitsbehandling.

Det er grunn til å tru at konfliktane rundt utbyggingar ikkje vert mindre i åra som kjem. Det vil bety at vi må bruke meir ressursar på kommunikasjon og bli enda flinkare til å forklare bakgrunnen for vedtaka våre.

Det har ikkje vore mogeleg å arrangere Noregs energidagar utan gode hjelparar. Eg vil med dette takke alle foredragshaldarane som velvillig stillar opp.

Da vi starta med Energidagane for sju år sidan håpa vi at arrangementet skulle verte eit viktig forum for den energifaglege debatten i Noreg. Oppslutninga tyder på at det har skjedd.

Agnar Aas
vassdrags- og energidirektør

Stor vilje til samarbeid

Det er en god ting at vi må forplikte oss overfor EU. Vi har dårlig tid og må handle nå, sa Agnar Aas under paneldebatten i går. NVE-sjefen inviterte samtidig til samarbeid om å nå målene i Fornybardirektivet.

Invitasjonen ble godt mottatt av de andre innleiderne som deltok i debatten. Janne Sollie, direktør i Direktoratet for naturforvaltning understreket at DN er innstilt på forlik på områder der det er uenighet. Hun understreket samtidig at all energiproduksjon har miljømessige konsekvenser, og at det er viktig å være oppmerksom på arealbruken.

- Det er mange egnede områder for vindkraft. Men det er også steder der en utbygging kan true artsmangfoldet, påpekte Sollie.

Auke Lont, administrerende direktør i Statnett, pekte på at Fornybardirektivet pålegger Norge en investeringsforpliktelse som gir en helt ny dynamikk i kraftbransjen.

- Vi kan være enige om at forpliktelsene har en kostnadsside. Men den nye dynamikken bidrar også til økt verdiskapning og mulighet for avkastning på investeringene.

Statnett-sjefen påpekte også at norsk vannkraft har stor betydning for utbygging av ny fornybar energi i andre europeiske land.

- Dansk vindkraft hadde ikke vært mulig uten norsk vannkraft, understrekte han.

Mens det var stor enighet om at tettere samarbeid må til for at Norge skal nå målene i Fornybardirektivet, sprikte meningene om grønne sertifikater i flere retninger. Mens Nils Kristian Nakstad, administrerende direktør i Enova, synes det er bra med en markedsbasert incentivordning, frykter Janne Sollie utbygging av ny energi som ikke er grønn. Statnetts Auke Lont hevdet grønne sertifikater er en falitt-erklæring, og at en velfungerende ordning med CO₂-kvoter ville vært bedre.

Tomas Kåberger, generaldirektør i svenske Energimyndigheten viste til at Fornybardirektivet allerede i dag bidrar til reduserte CO₂-utslipp.

- Man kan være kritisk til å sette produksjonsmål. Men grønne sertifikater er et effektivt system for å nå målene i Fornybardirektivet, sa Kåberger.

Nils Kristian Nakstad, Agnar Aas, Janne Sollie, Auke Lont og Tomas Kåberger er enige om mye og ønsker å samarbeide om mer fornybar energi. Men debatten viste også at deres ulike ståsted påvirker synet på valg av virkemidler, som grønne sertifikater.

Kommer Norge i mål ?

Energidagens hederspris til EBL

Administrerende direktør Steinar Bysveen kunne i går motta Energidagens hederspris på vegne av EBL og Grønn Boks.

Energidagens hederspris er en nyetablert pris som deles ut av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Vassdrags- og energidirektør Agnar Aas viste i sin begrunnelse for å gi prisen til EBL til at Grønn Boks-prosjektet har skaffet fram nye ideer og tanker som bidrar til at vi kan sette i verk handlingene som må til for å nå klimamålene.

- Vi vet det handler om fornybar energi og energieffektivisering, men kunnskap skaper ikke i seg selv resultater, sa Aas under prisutdelingen.

Ifølge NVE-sjefen har Grønn Boks har bidratt til å øke offentlighetens bevissthet om sammenhengen mellom klima og energi, og

på en positiv måte ført sammen representanter for energibransjen, næringsliv, forskning, miljøorganisasjoner, arbeidstaker organisasjoner og myndigheter.

- Grønn Boks handler å sette fornybar energi på kartet over løsninger på klimautfordringen – både hos politikere, de unge, ansatte i bransjen og folk flest, sa Steinar Bysveen under prisoverrekkelsen.

Bysveen trakk fram Grønn Boks Energy Camp som et eksempel på tiltak som fremmer dialog og samarbeid.

Steinar Bysveen takket sin egen kommunikasjonssjef Kristian Pladsen for å ha lagt ned mye og godt arbeid for å få etablert Grønn Boks.

Gå rett på CO₂-utslippene

”Kvotemarkedet – virkemiddel og konsekvenser” er tema for sesjon 11 på årets energidager. Der kan du blant annet høre seniorforsker Rolf Golombek ved Frischsenteret begrunne hvorfor han mener CO₂-kvoter er det beste virkemiddelet for å redusere CO₂-utslippene.

- Det lureste politikerne kan gjøre er å behandle alle utslippskilder likt, og ikke lage spesialordninger, hevder Golombek. Seniorforskeren er skeptisk til grønne sertifikater, som fokuserer på økt produksjon av grønn energi i stedet for på reduserte CO₂-utslipp.

■ Grønne sertifikater er effektive for å realisere Fornybardirektivet. Men målene i fornybardirektivet er merkelige. Å sette mål om prosentandel fornybar energi er dyrt og lite effektivt. Gå heller rett på CO₂-utslippene, anbefaler Golombek.

Sikter mot lavere forbruk og eksport

- I både Sverige og Norge er det en utfordring å innse at vi bør økonomisere med bruken av energi på samme måte som det gjøres i resten av Europa, sier Tomas Kåberger, generaldirektør i Energimyndigheten i Sverige.

Mye tyder på at fornybardirektivet vil føre til endringer i det norske energisystemet. Men det er fortsatt usikkert hvor store endringene blir. Sverige og de andre EU-landene er kommet litt lenger og sitter nå og lager handlingsplaner for å nå målene. Som Norge har Sverige mye erfaring med fornybar energi. Men våre naboer har samtidig fått det høyeste målet for andel fornybar energi i hele EU. Ifølge Kåberger er den største utfordringen å sikre tilstrekkelig med overføringskapasitet slik at strømmen kan selges til land med mindre energiresurser enn Norge og Sverige.

- I stedet for å sløse med ressursene bør vi selge det vi ikke trenger, sa Kåberger da vi snakket med ham før energidagene.

VISSTE DU at ...?

Kraftproduksjonen i 2. kvartal var den nest laveste for et kvartal i perioden 1995 – 2009

Norge-svensk søppelkrig

Søppel er blitt en ressurs og handelsvare for varme-anlegg

Med bakgrunn i innført deponiforbud i Norge fra juli i år, kombinert med nasjonale energi- og miljømål, pågår det nå en betydelig utbygging av både produksjons- og distribusjonsanlegg for økt energiutnyttelse av avfall i Norge. Etter hvert som søppeldeponiene stenges og varmesentralene vokser frem har kampen om "råvaren" tilspisset seg. Denne kampen er også betydelig forsterket av finanskrisen som har bidratt til en kraftig reduksjon i avfallsmengden.

Sverige har allerede bygget ut både produksjonskapasitet og tilhørende infrastruktur for fjernvarme. Norske og svenske aktører er nå inne i en heftig priskrig for å sikre seg tilgang til avfallet vårt.

- I denne priskrigen stiller Norge med et betydelig handikap. Sverige har drevet energigjenvinning i 50 år og har i dag en kapasitet på om lag 5 millioner tonn/år med tilhørende energiproduksjon på 13-14 TWh/år, sier Egil Evensen i Trondheim Energi.

På sesjonen "Blir fjernvarme grønnere av avfall" vil Evensen blant annet komme inn på den norsk-svenske konkurransen. Det sentrale spørsmålet er om norsk avfall skal brennes i Norge eller Sverige.

Energieffektive yrkesbygg

Alle yrkesbygg over 1000 m² skal ha gyldig energiattest

Torsdag ble den nye ordningen for energimerking av yrkesbygg presentert på sesjonen "Yrkesbygninger – energimerking og energibruk". Etter innledningene kunne deltakerne selv prøve den nye web-baserte energimerkeløsningen.

- Energieffektivisering blir stadig viktigere. Vi synes derfor det er flott at vi fikk vise fram den nye energimerkeordningen for yrkesbygg for første gang nå under Norges energidager, sier Olav Isachsen, prosjektleder for energimerking i NVE.

Energimerking av bygg er et miljøtiltak som skal øke bevisstheten rundt energibruk og bidra til energieffektivisering av eksisterende og nye bygninger.

Ifølge forslaget til energieffektivitetsforskrift skal alle yrkesbygg over 1000 m² ha gyldig energiattest. Tekniske anlegg over en viss størrelse i bygninger skal gjennomgå ener-

giverudering. Boliger som skal selges eller leies ut skal også energimerkes. Forskriften var på høring til 1. oktober og trer etter planen i kraft 1. januar 2010.

- Utkastet til forskrift har skapt stort engasjement. Vi tar med oss alle tilbakemeldingene i det videre arbeidet, understreker Isachsen. For mer informasjon, se www.energimerking.no

Slik energimerker du yrkesbygg:

- Gå til www.energimerking.no, velg "Energimerk ditt yrkesbygg" og "Logg inn: Altinn"
- Yrkesbygg skal energimerkes av eksperter, som kan legge inn detaljerte data om bygningen i energimerkesystemet.
- Eksternt beregningsverktøy som leverer data validert i henhold til NS 3031 kan også brukes.
- Altinn-innlogging krever delegert myndighet.

AMS gjør kraftmarkedet mer effektivt

Det bør være konkurranse på tilleggstenester, mener NVE.

Forslaget til forskrift om avanserte måle- og styringssystemer (AMS) har vært ute på to høringsrunder. Med bakgrunn i høringsvarene besluttet NVE nylig å utsette vedtaket om innføring av AMS til høsten 2010 i påvente av europeisk standardisering. Målet er fortsatt blant annet å effektivisere og forbedre måling og avregning av strømforbruket.

- Gevinsten av AMS er at forbrukerne vil bli enda mer bevisste på strømforbruket og

dermed ta i bruk mulighetene den nye teknologien gir, sa Thor Erik Grammelvedt, seksjonssjef i NVE, på gårdsdagens sesjon om hvordan AMS kan gi et mer effektivt kraftmarked.

Med AMS er det blant annet mulig å innføre timeprising av strøm, slik at forbrukerne kan styre strømforbruket til perioder med lav pris. AMS legger også forholdene til rette for andre tilleggstenester. - Det er viktig at vi klarer å få til effektiv konkurranse på leveranse av ulike tilleggstenester. Vi følger derfor det europeiske arbeidet med å standardisere grensesnittene tett, understrekte Grammelvedt.

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Hovedkontor:
Drammensveien 211,
Postboks 5091,
Majorstua 0301 Oslo
Tlf: 22 95 95 95,
Faks: 22 95 90 00,
Internett: www.nve.no

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

er et direktorat under Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnadseffektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk.

NVE har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE er engasjert i FoU og internasjonalt samarbeid innen sine fagområder. NVE er nasjonal faginstusjon for hydrologi.

Norges energidager i bilder

Forfatter, musiker og forhenværende finansanalytiker **Jo Nesbø** ønsket velkommen til energidagene med å fortelle om sin barndoms pærebrus fra Syltes bryggeri i Molde. – Det er ikke alltid grønt er så bra, påpekte han.

Med **500 deltakere og fullt hus** kan det bli litt trangt i pausene. Men mingling og prat med kollegaer fra bransjen er en viktig del av Norges energidager.

Med strålende sol frå blå himmel kunne rammen om årets energidager knapt vært vakrere.

Pernille Lund Hoel (t.v) og **Inger Helene Waagaard**, begge fra NVEs konsesjonsavdeling, synger om likhetene mellom konsesjonsbehandling og en høyspentmast. I begge tilfeller må motstridende hensyn avveies.

Mange av de faglige diskusjonene foregår i parallellsesjonene. Her lanserer NVEs **Olav Karstad** **Isachsen** energimerking av yrkesbygg under sesjonen "Yrkesbygninger – Energimerking og energibruk"

Hvor ofte har du vært på Energidagene før og hva er dine forventninger til hva dagene skal tilføre deg personlig og faglig?

Arntfinn Granheim, Statnett SF:

Vært på Energidagene et par ganger før.

Jeg forventer at jeg skal kunne få oppdateringer på noen emner som berører meg. Det gjelder spesielt fremtidig energivikling i Norge og nytt om beredskap i kraftforsyningen. Dessuten er det en viktig møteplass for å treffe folk i bransjen.

Lars Hansson, Cewe Instrument AB Sverige

Aldri vært på Energidagene før.

- Jeg og en kollega er kommet til Norge for å oppdatere oss om hvor langt dere er kommet her i landet i forhold til direktivet om automatiske strømmålere. Cewe Instrument produserer AMS-systemer, og det er derfor naturlig for oss å følge denne utviklingen nøye. Vi ble oppmerksomme på Energidagene gjennom nettsidene til www.nve.no.

Else Wiik Eckhoff, Avenir

Aldri vært på Energidagene.

Jeg er her av en litt spesiell grunn. Avenir har nemlig vært med å utvikle NVEs løsning for energimerking av bygg. Derfor er det interessant for meg å følge sesjonene som dreier seg spesielt om energimerking av bygg. Jeg lurer spesielt på hvordan NVE velger å profilere energimerkingen, og spesielt det faktum at man har valgt en form for selvbetjeningsløsning. Dette til forskjell fra land hvor man henter inn eksperter for å foreta selve målingene. Det vil også være interessant å høre reaksjonene fra bransjen på det nye systemet for energimerking.

**Velkommen tilbake på Energidagene
14. og 15. oktober 2010!**

Alle foredragene blir tilgjengelig på www.nve.no

Avisen utgis av NVE
Ansvarlig redaktør: Hilde T. Harket
Redaktør: Arne Sjøland
Layout: Rune Stubrud
Trykk: Allkopi.
Opplag: 500